

Den danske Vitruvius

Bogen

Laurids de Thurah: *Den danske Vitruvius*, bd. 1-3. København 1746-49.

Dette værk må betegnes som et af **skolens mest spektakulære**. Ikke blot er det overordentligt velbevaret, ja, fremtræder nærmest som nyt, hvilket må siges at være imponerende i betragtning af, at det næsten er 300 år gammelt. Men først og fremmest er det i kraft af sine talrige kobberstukne tegninger svimlende kostbart. Slår man det op på *antikvariat.dk*, sælges det i dag for ikke under 70.000 kr. – naturligvis komplet som det her foreliggende eksemplar.

Som det ses, består værket af **tre store foliobind**, hvis titler hver for sig siger, hvad det drejer sig om:

Bind 1: "Handler om de fornemmeste bygninger, som findes i den kongel. Hoved-residents- og frie riigs-stad Kiøbenhavn, saavel kongelige, offentlige, som en deel privat-bygninger"

Bind 2: "Indeholder alle kongelige slotte, saavel som en deel andre mærkværdige bygninger i kongeriget Dannemark og i de kongelige tyske provintzer"

Bind 3: "Indeholder forklaring om alle de mærkværdige ting og nye indretninger, som i den Kongelige Hoved-residents- og frie rigsstad Kiøbenhavn siden ao. 1749 ... ere ... foretagne og fuldførte"

Det vil altså sige, at *Den danske Vitruvius* under ét er en af de mest uvurderlige kilder vi har til, **hvordan mange bygninger så ud i midten af 1700-tallet**.

Forfatteren

Laurids de Thurah (1706-1759) var født i Århus og blev siden **godsejer, arkitekt og forfatter**. Kun 13 år gammel kom han til København i 1719, hvor han påbegyndte en karriere i militæret. 1725 kom han til Rendsborg som ingeniør i det holstenske

såkaldte fortifikationskorps, d.v.s. fæstningsvæsen. Den ekspertise, han opnåede herved, førte ham senere ud på en stor udlandsrejse, nærmere betegnet til en række tyske byer, hvor han gjorde grundige studier og opmålinger.

De Thurah var først og fremmest ingeniør og arkitekt. Og så skrev han store værker om arkitektur, ikke mindst *Den danske Vitruvius*, der vidner om et kæmpe **talent** og en kolossal **arbejdskraft**. Alt, hvad dette værk rummer af præcise billeder og grundplaner, har han skabt, ene mand.

Mest af alt var han måske den af alle arkitekter, der i sin tid, der bidrog mest til **betydelige offentlige og private bygningsværker** i sin tid, f.eks. Eremitageslottet (1737-36), dele af Frederiksberg Slot (1734-38) og Det kongelige Palæ i Roskilde (1733).

Baggrunden

Den lidt underlige titel siger ikke umiddelbart meget om indholdet, i hvert fald ikke, hvis man ikke lige ved, at **Vitruvius** var en romersk arkitekt og ingeniør. Han levede i årene 75 f.Kr. til 25 e.Kr. Han gjorde bl.a. tjeneste under den store feltherre **Gajus Julius Cæsar**.

Han er et af de mest klassiske eksempler, man kan ønske sig på, hvor **kolossal betydning antikken** – den græske og romerske oldtid – har haft på eftertiden, herunder vor egen.

Stil dig selv spørgsmålet: **Hvordan ser den perfekte bygning ud?** Det spørgsmål tumlede **Vitruvius** med i sit kæmpeværk *De architectura*. Som så mange andre af oldtidskulturens perler gik det værk i glemmebogen i middelalderen, men heldigvis "genfundet" i renæssancen (1414). Svaret på spørgsmålet var lige så enkelt, som det var genialt: Den perfekte bygning skal svare til den perfekte krop: Smuk, i balance, funktionel. Det inspirerede, ja, ligefrem begejstrede, i den grad renæssancens skønlånder, der jo netop satte **mennesket som altings udgangspunkt og mål**. Det førte bl.a. til **Leonardo da Vincis** berømte tegning *Den vitruviske mand* (1485), sindbilledet på renæssancen og en moderne menneskeopfattelse.

Så udtrykket (eller titlen) *Den danske Vitruvius* betyder ganske enkelt "den danske version" af den store romerske arkitekt **Marcus Vitruvius Pollo** (som hans fulde navn var).